Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

13 päivänä helmikuuta 2014*

Ennakkoratkaisupyyntö — Valtiontuet — Tuki digisovittimien ostamiseen tai vuokraukseen — Komission päätös, jossa tukijärjestelmä todetaan sääntöjenvastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi — Takaisin periminen — Takaisin perittävän määrän laskeminen — Kansallisen tuomioistuimen tehtävä — Kantojen, jotka komissio on ilmaissut päätöksensä täytäntöönpanon yhteydessä, ottaminen huomioon kansallisessa tuomioistuimessa — Vilpittömän yhteistyön periaate

Asiassa C-69/13,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Tribunale civile di Roma (Italia) on esittänyt 19.11.2012 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 11.2.2013, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Mediaset SpA

vastaan

Ministero dello Sviluppo economico,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja R. Silva de Lapuerta sekä tuomarit J. L. da Cruz Vilaça, G. Arestis, J.-C. Bonichot ja A. Arabadjiev (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: N. Jääskinen,

kirjaaja: hallintovirkamies A. Impellizzeri,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 21.11.2013 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Mediaset SpA, edustajinaan avvocato L. Medugno, avvocata A. Lauteri, avvocato G. Rossi, avvocato G. M. Roberti, avvocato M. Serpone ja avvocata I. Perego,

— Italian hallitus, asiamiehenään G. Palmieri, avustajanaan avvocato dello Stato A. De Stefano,

— Puolan hallitus, asiamiehenään B. Majczyna,

— Euroopan komissio, asiamiehinään D. Grespan, B. Stromsky ja G. Conte,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee unionin oikeuden asian kannalta merkityksellisten valtiontukisäännösten tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa ovat vastakkain Mediaset SpA (jäljempänä Mediaset) ja Ministero dello Sviluppo economico ja joka koskee sellaisen valtiontuen takaisinperintää, jonka Italian tasavalta on myöntänyt Mediasetille sellaisen järjestelmän mukaisesti, joka koskee tukia maksutelevisiopalveluita tarjoaville maanpäällisen verkon digitelevisioyhtiöille ja kaapeliverkossa maksutelevisiotoimintaa harjoittaville yhtiöille ja joka on todettu sisämarkkinoille soveltumattomaksi valtiontuesta C 52/2005 (ex NN 88/2005, ex CP 101/2004), jonka Italian tasavalta on toteuttanut tukemalla digisovittimien hankintaa, 24.1.2007 tehdyllä komission päätöksellä 2007/374/EY (EUVL L 147, s. 1; jäljempänä päätös 2007/374).

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Asetus (EY) N:o 659/1999

3 [SEUT 108] artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22.3.1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 (EYVL L 83, s. 1) 14 artiklassa, jonka otsikko on ”Tuen takaisinperiminen”, säädetään seuraavaa:

”1. Sääntöjenvastaista tukea koskevissa kielteisissä päätöksissä komissio päättää, että asianomaisen jäsenvaltion on toteutettava kaikki tarpeelliset toimenpiteet tuen perimiseksi takaisin tuensaajalta, jäljempänä ’takaisinperimistä koskeva päätös’. Komissio ei saa vaatia tuen takaisinperimistä, jos tämä olisi yhteisön lainsäädännön jonkin yleisen periaatteen vastaista.

2. Takaisinperimistä koskevan päätöksen nojalla takaisin perittävään tukeen lisätään korko, jonka suuruuden komissio vahvistaa. Korkoa maksetaan siitä päivästä alkaen, jolloin sääntöjenvastainen tuki on ollut tuensaajan käytössä, sen takaisinperimispäivään asti.

3. Takaisinperiminen on toteutettava viipymättä ja asianomaisen jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön menettelyjen mukaisesti, jos ne mahdollistavat komission päätöksen välittömän ja tehokkaan täytäntöönpanon, sanotun kuitenkaan rajoittamatta Euroopan [unionin] tuomioistuimen [SEUT 278] artiklan nojalla antamien määräysten soveltamista. Tämän toteuttamiseksi, ja jos asia on jonkin kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä, asianomaisten jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki oikeudellisissa järjestelmissään käytettävissä olevat tarpeelliset toimenpiteet, mukaan lukien tilapäiset toimet, sanotun kuitenkaan rajoittamatta [unionin] lainsäädännön soveltamista.”

Päätös 2007/374

4 Päätöksen 2007/374 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Järjestely, jonka Italian tasavalta on toteuttanut sääntöjenvastaisesti maksutelevisiopalveluita tarjoavien maanpäällisen verkon digitelevisioyhtiöiden ja kaapeliverkossa maksutelevisiotoimintaa harjoittavien yhtiöiden hyväksi, on yhteismarkkinoille soveltumatonta valtiontukea.”

5 Päätöksen 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Italian tasavallan on toteutettava tarvittavat toimenpiteet 1 artiklassa tarkoitetun tuen perimiseksi takaisin tuensaajilta.

2. Tuki on perittävä takaisin viipymättä kansallisen lainsäädännön menettelyjen mukaisesti, jos lainsäädäntö mahdollistaa päätöksen välittömän ja tehokkaan täytäntöönpanon. Takaisinperittäviin summiin on sisällytettävä korko alkaen siitä, kun tuki asetettiin tuensaajien käyttöön, tuen todelliseen takaisinperintään asti.

3. Korot, jotka peritään takaisin 2 kohdan nojalla, lasketaan – – asetuksen – – N:o 659/1999 täytäntöönpanosta 21 päivänä huhtikuuta 2004 annetun komission asetuksen (EY) N:o 794/2004 [EUVL L 140, s. 1] 9 ja 11 artiklassa säädetyllä menetelmällä.”

6 Saman päätöksen 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Italian tasavallan on ilmoitettava komissiolle kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksiantamisesta sen noudattamiseksi toteuttamansa toimenpiteet. Tiedot on ilmoitettava tämän päätöksen liitteenä olevalla kyselylomakkeella.

Italian tasavallan on ensimmäisessä kohdassa mainitussa määräajassa toimitettava asiakirjat, jotka osoittavat, että sääntöjenvastaisia ja yhteismarkkinoille soveltumattomia tukia on alettu periä tuensaajilta takaisin.”

7 Takaisin perittävistä tukimääristä komissio on täsmentänyt päätöksen 2007/374 johdanto-osan 191–193 perustelukappaleessa seuraavaa:

”(191) Televisioyhtiöiltä takaisin perittävän määrän osalta komissio myöntää, että on jokseenkin vaikea tehtävä määrittää täsmällisesti, kuinka paljon valtion varoja tuensaajat ovat tosiasiallisesti saaneet. Tämä johtuu siitä, että tuki on myönnetty *välillisesti* kuluttajien kautta, mutta myös siitä, että se liittyy televisioyhtiöiden palvelujen vastaanottamiseen tarvittaviin laitteisiin eikä palveluihin.

(192) Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan yhdessäkään yhteisön oikeuden säännöksessä ei kuitenkaan edellytetä, että komission on, kun se määrää yhteismarkkinoille soveltumattomaksi todetun tuen palautettavaksi, vahvistettava palautettavan tuen täsmällinen määrä. On riittävää, että komission päätös sisältää sellaiset tiedot, joiden nojalla se, jolle päätös on osoitettu, voi itse suuremmitta vaikeuksitta määrittää tuon summan – –

(193) Näin ollen komissio katsoo aiheelliseksi antaa joitakin suuntaviivoja siitä, miten edun määrä olisi laskettava. Komissio katsoo, että tutkittavana olevan asian erityispiirteet huomioon ottaen sopiva menetelmä olisi laskea niiden lisätuottojen määrä, joita on tutkittavana olevan järjestelyn ansiosta saatu uusista digitaalisista palveluista ja maksu- tai kertamaksutelevision tarjonnasta.”

8 Päätöksen 196–205 perustelukappaleessa komissio on antanut suuntaviivoja päätöksen 193 perustelukappaleessa mainitusta menetelmästä, jotta Italian tasavalta voisi määrittää tarkat takaisin perittävät määrät.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

9 Päätöksen 2007/374 tekemisen jälkeen komissio ja Italian tasavalta pitivät toisiinsa yhteyttä sääntöjenvastaiseksi todetun tukijärjestelmän kunkin tuensaajan yksilöimisestä ja tarkkojen takaisin perittävien määrien laskemisesta.

10 Erityisesti on todettava, että komissio hyväksyi 1.4.2008 päivätyllä kirjeellä Italian tasavallan käyttämän menetelmän eli Ipsosin toteuttaman kuluttajatutkimuksen, jolla määritettiin kyseessä olevasta tuesta johtuneiden lisäkäyttäjien määrä, käyttäjäkohtaiset keskitulot sekä lisätuotot. Komissio ilmaisi olevansa samaa mieltä myös niistä Italian tasavallan päätelmistä, joiden mukaan TIMedialle ja Fastwebille eli kyseessä olevan tuen saajille ei ollut asetettava palauttamisvelvollisuutta, koska toteutetut selvitykset olivat osoittaneet, etteivät kyseiset yritykset olleet saaneet mitään lisätuottoa kyseisen tuen myöntämisajanjaksona. Samassa kirjeessä komissio suhtautui sitä vastoin varauksellisesti Mediasetin vältettävissä olleisiin kustannuksiin ja siis totesi, että viimeksi mainitulta takaisin perittävän tuen määrä oli 6 844 361 euroa.

11 Komissio hyväksyi 11.6.2008 päivätyllä kirjeellä uusien Italian tasavallalta saamiensa tietojen perusteella uuden vältettävissä olleita kustannuksia koskeneen laskelman, jonka kyseinen jäsenvaltio oli tehnyt Mediasetin osalta ja jonka mukaan tältä takaisin perittävän tuen määrä oli 4 926 543,22 euroa.

12 Italian tasavallan toimitettua jälleen lisätietoja komissio ilmoitti 23.10.2009 päivätyllä kirjeellä, ettei se hyväksy mainitun jäsenvaltion omaksumaa uutta ekonometrista mallia, koska siinä viitattiin kustannusten ja tulojen kohdentamisen osalta eri ajanjaksoihin ja koska kyseinen jäsenvaltio itse oli jo hylännyt samankaltaisen menetelmän. Komissio totesi kirjeessä myös, että mikäli Italian tasavalta ei perisi kyseistä tukea välittömästi takaisin Mediasetiltä, komissio voisi turvautua EY 88 artiklan 2 kohdassa määrättyyn menettelyyn.

13 Italian viranomaiset velvoittivat 12.11.2009 tekemällään päätöksellä Mediasetin maksamaan yhteensä 5 969 442,12 euron määrän, joka sisälsi asetuksen N:o 659/1999 14 artiklan 2 kohdassa säädetyn menettelyn mukaisesti lasketut korot.

14 Italian viranomaisten vaatiman määrän maksettuaan Mediaset nosti 11.12.2009 Tribunale civile di Romassa kanteen kyseisen Italian viranomaisten päätöksen kumoamiseksi ja takaisin perittävän määrän vähentämiseksi ja vetosi erityisesti päätöksessä 2007/374 esitettyjen kyseisen määrän laskemisperusteiden virheelliseen soveltamiseen ja niiden laskelmien virheellisyyteen, jotka oli tehty kyseisestä tuesta syntyneiden lisätuottojen määrittämiseksi. Lisäksi Mediaset vaati kansalliselta tuomioistuimelta asiantuntijalausunnon teettämistä.

15 Mediaset oli tällä välin nostanut päätöksestä 2007/374 kumoamiskanteen unionin yleisessä tuomioistuimessa. Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi kanteen asiassa T-177/07, Mediaset vastaan komissio, 15.6.2010 antamallaan tuomiolla (Kok., s. II-2341). Mediaset teki tuomiosta valituksen, jonka unionin tuomioistuin hylkäsi asiassa C-403/10 P, Mediaset vastaan komissio, 28.7.2011 antamallaan tuomiolla.

16 Pääasian oikeudenkäynnissä Tribunale civile di Roma teetätti asiantuntijatutkimuksen, jonka päätelmissä, jotka asiantuntijaryhmä esitti 6.9.2011, kritisoidaan sekä kertamaksutelevisiotarjonnan ja uusien digikanavien katsojamäärän lisääntymisen laskemiseksi käytettyä kuluttajatutkimusta että pääasian asianosaisten ehdottamia ja käyttämiä ekonometrisia malleja. Asiantuntijalausunnossa katsottiin myös, ettei ollut osoitettu, että kyseessä oleva tuki olisi todellakin vaikuttanut digisovittimien myyntiin tutkittuna ajanjaksona. Ministero dello Sviluppo economico kiisti asiantuntijatutkimuksen päätelmät 17.7.2012 päivätyissä huomautuksissaan.

17 Tässä tilanteessa Tribunale civile di Roma on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Sitooko [päätös 2007/374], sellaisena kuin se on täydennettynä – – komission [11.6.2008 ja 23.10.2009 päivätyillä kirjeillä] ja vahvistettuna [em. asiassa Mediaset vastaan komissio annetulla unionin yleisen tuomioistuimen] tuomiolla, kansallista tuomioistuinta, jonka tehtävänä on

ratkaista sen valtiontuen määrä, jonka takaisin perimistä koskevan päätöksen – – komissio on tehnyt, sekä sen suhteen, onko tukea palautettava, että sen suhteen, kuinka suuri palautettava määrä on?

Mikäli edelliseen kysymykseen vastataan kieltävästi:

2) Tarkoittiko unionin [yleinen] tuomioistuin, kun se [em. asiassa Mediaset vastaan komissio] antamassaan tuomiossa vahvisti kansallisen tuomioistuimen olevan toimivaltainen lausumaan valtiontuen määrästä, rajoittaa kyseisen vallan koskemaan ainoastaan sellaisen määrän laskemista, jonka – kun otetaan huomioon, että se koskee tosiasiassa maksettua tai saatua valtiontukea – on välttämättä oltava arvoltaan positiivinen eikä se siten voi olla nolla?

3) Tarkoittiko unionin [yleinen] tuomioistuin pikemminkin, kun se [em. asiassa Mediaset vastaan komissio] antamassaan tuomiossa vahvisti kansallisen tuomioistuimen olevan toimivaltainen lausumaan valtiontuen määrästä, antaa kansalliselle tuomioistuimelle vallan arvioida takaisinmaksuvaatimusta sekä sen osalta, onko tukea palautettava, että sen osalta, kuinka suuri palautettava määrä on, jolloin sillä olisi myös valta todeta, ettei palautusvelvollisuutta ole?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

18 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään pääasiallisesti, että kun kansallinen tuomioistuin varmistaa komission sellaisen päätöksen täytäntöönpanon, jossa todetaan tukijärjestelmä sääntöjenvastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi ja määrätään kyseiset tuet perittäviksi takaisin mutta jossa ei yksilöidä näiden tukien kutakin saajaa eikä määritetä tarkkoja palautettavia määriä, onko sen noudatettava paitsi kyseistä päätöstä myös kantoja, jotka komissio on ilmaissut mainitun päätöksen täytäntöönpanon yhteydessä ja joissa puolestaan ilmoitetaan tarkasti kultakin tuensaajalta takaisin perittävän tuen määrä.

19 Tässä yhteydessä on muistutettava, että valtiontukien valvontajärjestelmän toteuttaminen kuuluu yhtäältä komissiolle ja toisaalta kansallisille tuomioistuimille ja niiden tehtävät ovat toisiaan täydentävät mutta erilliset (ks. asia C-284/12, Deutsche Lufthansa, tuomio 21.11.2013, 27 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

20 Niinpä komissiolla on kyseisen järjestelmän mukaan unionin tuomioistuinten valvonnassa yksinomainen toimivalta arvioida tuen soveltuvuutta sisämarkkinoille (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat C-261/01 ja C-262/01, van Calster ym., tuomio 21.10.2003, Kok., s. I-12249, 75 kohta; asia C-368/04, Transalpine Ölleitung in Österreich, tuomio 5.10.2006, Kok., s. I-9957, 38 kohta ja em. asia Deutsche Lufthansa, tuomion 28 kohta).

21 Vakiintuneessa oikeuskäytännössä katsotaan, että kun komissio määrää sisämarkkinoille soveltumattomaksi todetun tuen palautettavaksi, sen ei ole vahvistettava palautettavan tuen täsmällistä määrää. On riittävää, että komission päätös sisältää sellaiset tiedot, joiden nojalla sen adressaatti voi itse suuremmitta vaikeuksitta määrittää tuon määrän (ks. vastaavasti asia C-480/98, Espanja v. komissio, tuomio 12.10.2000, Kok., s. I-8717, 25 kohta; em. asia Mediaset v. komissio, tuomion 126 kohta ja asia C-81/10 P, France Télécom v. komissio, tuomio 8.12.2011, Kok., s. I-12899, 102 kohta).

22 On nimittäin niin, että tukijärjestelmää tarkastellessaan komissio ei yleensä kykene erittelemään tarkasti kunkin yksittäisen tuensaajan saamaa tukimäärää, joten tukijärjestelmän yhden tuensaajan erityisolosuhteita voidaan arvioida vasta tuen takaisinperintävaiheessa (ks. vastaavasti asia C-310/99, Italia v. komissio, tuomio 7.3.2002, Kok., s. I-2289, 89–91 kohta).

23 Lisäksi on huomattava, että SEUT 288 artiklan neljännen kohdan mukaan päätökset velvoittavat kaikilta osiltaan niitä, joille ne on osoitettu. Niinpä jäsenvaltion, jolle komission päätös, jossa se velvoitetaan perimään sääntöjenvastaiset ja sisämarkkinoille soveltumattomat tuet takaisin, on osoitettu, on mainitun artiklan mukaisesti toteutettava kaikki asianmukaiset toimenpiteet kyseisen päätöksen täytäntöönpanon varmistamiseksi (ks. vastaavasti asia C-209/00, komissio v. Saksa, tuomio 12.12.2002, Kok., s. I-11695, 31 kohta ja asia C-404/00, komissio v. Espanja, tuomio 26.6.2003, Kok., s. I-6695, 21 kohta). Päätös velvoittaa valtion, jolle se on osoitettu, kaikkia elimiä, sen tuomioistuimet mukaan lukien (ks. vastaavasti asia 249/85, Albako Margarinefabrik, tuomio 21.5.1987, Kok., s. 2345, Kok. Ep. IX, s. 101, 17 kohta).

24 Vaikka päätös 2007/374, josta on tullut lainvoimainen unionin tuomioistuimen edellä mainitussa asiassa Mediaset vastaan komissio antaman tuomion seurauksena, velvoittaa siis Italian tasavaltaa, jolle se on osoitettu, ja sen on tällä perusteella katsottava sitovan kansallista tuomioistuinta, samoin ei voi olla niiden kirjeiden osalta, jotka komissio myöhemmin osoitti Italian tasavallalle yhteydenpidossaan tämän kanssa kyseisen päätöksen välittömän ja tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi.

25 Tästä on nimittäin huomattava, että mainitut kirjeet, ja erityisesti 11.6.2008 ja 23.10.2009 päivätyt kirjeet, joissa yksilöidään Mediaset kyseessä olevan tukijärjestelmän tuensaajaksi ja eritellään tarkka tukimäärä perittäväksi siltä takaisin, eivät ole SEUT 288 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitettuja päätöksiä.

26 On myös todettava, etteivät tällaiset kannanotot kuulu toimiin, jotka voidaan antaa asetuksen N:o 659/1999 nojalla.

27 Lisäksi komissio on itsekin myöntänyt huomautuksissaan, ettei sen kannanottojen tarkoituksena ollut täydentää tai muuttaa päätöksen 2007/374 sisältöä ja etteivät ne olleet sitovia.

28 Niinpä kantojen, jotka komissio on ilmaissut päätöksen 2007/374 täytäntöönpanon yhteydessä, ei voida katsoa sitovan kansallista tuomioistuinta.

29 On kuitenkin muistutettava, että valtiontukia koskevien unionin sääntöjen soveltaminen perustuu yhtäältä kansallisten tuomioistuinten ja toisaalta komission ja unionin tuomioistuinten väliseen vilpittömän yhteistyön velvollisuuteen ja että tässä yhteistyössä kukin niistä toimii niille EUT-sopimuksessa osoitetun tehtävän mukaisesti. Tässä yhteistyössä kansallisten tuomioistuinten on toteutettava kaikki yleiset tai erityiset toimenpiteet, joilla varmistetaan unionin oikeuteen perustuvien velvoitteiden täytäntöönpano, ja pidättäydyttävä toimenpiteistä, jotka voivat vaarantaa kyseisen perussopimuksen tavoitteiden toteutumisen, kuten SEU 4 artiklan 3 kohdasta ilmenee (ks. em. asia Deutsche Lufthansa, tuomion 41 kohta).

30 On siis niin, että jos kansallisella tuomioistuimella on epäilyksiä tai vaikeuksia takaisin perittävän tukimäärän laskemisessa, sillä on aina mahdollisuus pyytää komissiolta apua vilpittömän yhteistyön periaatteen mukaisesti, kuten erityisesti valtiontukisääntöjen soveltamisesta kansallisissa tuomioistuimissa annetun komission tiedonannon 89–96 kohdasta ilmenee (EUVL 2009, C 85, s. 1).

31 Vaikka komission kannanotot eivät voikaan sitoa kansallista tuomioistuinta, on siis todettava, että koska kyseisiin kannanottoihin ja kansallisen tuomioistuimen edellisessä kohdassa mainitun kaltaisissa olosuhteissa mahdollisesti pyytämiin komission lausuntoihin sisältyvien tietojen tarkoituksena on helpottaa kansallisten viranomaisten tehtävän toteuttamista takaisinperintäpäätöksen välittömän ja tehokkaan täytäntöönpanon yhteydessä ja koska on noudatettava vilpittömän yhteistyön periaatetta, kansallisen tuomioistuimen on otettava kyseiset seikat arviointiseikkana huomioon käsiteltävänään olevassa asiassa ja perusteltava päätöksensä koko sille toimitetun asiakirja-aineiston kannalta.

32 Ensimmäiseen kysymykseen on vastattava kaiken edellä esitetyn perusteella, että kun kansallinen tuomioistuin varmistaa komission sellaisen päätöksen täytäntöönpanon, jossa todetaan tukijärjestelmä sääntöjenvastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi ja määrätään kyseiset tuet perittäviksi takaisin mutta jossa ei yksilöidä näiden tukien kutakin saajaa eikä määritetä tarkkoja palautettavia määriä, sen on noudatettava kyseistä päätöstä, mutta sen ei sitä vastoin ole noudatettava kantoja, jotka komissio on ilmaissut mainitun päätöksen täytäntöönpanon yhteydessä. Kansallisen tuomioistuimen on kuitenkin SEU 4 artiklan 3 kohdassa määrätyn vilpittömän yhteistyön periaatteen perusteella otettava komission kannanotot arviointiseikkana huomioon käsiteltävänään olevassa asiassa.

Toinen ja kolmas kysymys

33 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee toisella ja kolmannella kysymyksellään, jotka on tutkittava yhdessä, pääasiallisesti sitä, että kun komissio ei ole päätöksessään, jossa tukijärjestelmä todetaan sääntöjenvastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi, yksilöinyt kyseisten tukien kutakin saajaa eikä määrittänyt tarkkoja palautettavia määriä, voiko kansallinen tuomioistuin määrittäessään takaisin perittävien tukien tarkkoja määriä katsoa, että palautettavan tuen määrä on nolla, kun tämä ilmenee kaikkien sen tietoon saatettujen asian kannalta merkityksellisten tietojen perusteella tehdyistä laskelmista.

34 On muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sisämarkkinoille soveltumattomaksi todetun tuen takaisinperinnässä on unionin asiaa koskevien oikeussääntöjen puuttuessa meneteltävä kansallisen lainsäädännön mukaisesti, edellyttäen, etteivät kansallisen lainsäädännön mukaiset menettelysäännöt tee unionin oikeudessa edellytettyä takaisinperintää käytännössä mahdottomaksi ja ettei niillä loukata vastaavuusperiaatetta verrattuna niihin menettelyihin, joita noudatetaan samantyyppisten mutta yksinomaan kansallisten oikeusriitojen ratkaisemisessa (ks. asia C-382/99, Alankomaat v. komissio, tuomio 13.6.2002, Kok., s. I-5163, 90 kohta). Takaisinperintää koskevat oikeudenkäyntiasiat kuuluvat yksin kansallisen tuomioistuimen toimivaltaan (ks. vastaavasti asia C-297/01, Sicilcassa ym., määräys 24.7.2003, Kok., s. I-7849, 41 ja 42 kohta).

35 Lisäksi on niin, että – kuten tämän tuomion 22, 23 ja 29 kohdassa muistutettiin – koska komissio ei ole päätöksessään yksilöinyt kyseessä olevan tuen kutakin saajaa eikä se ole myöskään vahvistanut takaisin perittävän tuen tarkkoja määriä, kansallisen tuomioistuimen asiana on, jos asia saatetaan sen käsiteltäväksi, lausua komission takaisin perittäväksi määräämän tuen määrästä. Kuten tämän tuomion 30 kohdassa todettiin, ongelmatilanteessa kansallisella tuomioistuimella on aina mahdollisuus pyytää komissiolta apua SEU 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun vilpittömän yhteistyön periaatteen mukaisesti.

36 Tästä seuraa, että takaisin perittävän tukimäärän laskemiseksi kansallisen tuomioistuimen on otettava tämän tuomion 31 kohdassa mainitun kaltaisilla edellytyksillä huomioon kaikki sen tietoon saatetut asian kannalta merkitykselliset seikat, mukaan lukien vilpittömän yhteistyön periaatteen soveltamiseen perustuva yhteydenpito komission ja kansallisten viranomaisten välillä.

37 Ei siis voida sulkea pois, että kun kaikki nämä seikat otetaan huomioon, kansallisen tuomioistuimen tekemistä palautettavia tukimääriä koskevista laskelmista ilmenee määrä, joka on nolla.

38 Lisäksi kansallisen tuomioistuimen toimittamasta asiakirja-aineistosta ilmenee, että komissio hyväksyi nimenomaisesti TIMedian ja Fastwebin osalta, ettei näiltä kahdelta yritykseltä ollut perittävä takaisin mitään määriä.

39 On siis niin, että asettamatta komission päätöksen pätevyyttä ja sääntöjenvastaisiksi ja sisämarkkinoille soveltumattomiksi todettujen tukien palauttamisvelvollisuutta kyseenalaisiksi kansallinen tuomioistuin voi vahvistaa takaisin perittävän tuen määrän nollaksi siltä osin kuin tällainen vahvistaminen johtuu suoraan niiden määrien laskemisesta, jotka on perittävä takaisin.

40 Toiseen ja kolmanteen kysymykseen on vastattava edellä esitetyn perusteella, että kun komissio ei ole päätöksessään, jossa tukijärjestelmä todetaan sääntöjenvastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi, yksilöinyt kyseisten tukien kutakin saajaa eikä määrittänyt tarkkoja palautettavia määriä, kansallinen tuomioistuin voi määrittäessään takaisin perittävien tukien tarkkoja määriä katsoa asettamatta komission päätöksen pätevyyttä ja kyseisten tukien palauttamisvelvollisuutta kyseenalaisiksi, että palautettavan tuen määrä on nolla, kun tämä ilmenee kaikkien sen tietoon saatettujen asian kannalta merkityksellisten tietojen perusteella tehdyistä laskelmista.

Oikeudenkäyntikulut

41 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Kun kansallinen tuomioistuin varmistaa Euroopan komission sellaisen päätöksen täytäntöönpanon, jossa todetaan tukijärjestelmä sääntöjenvastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi ja määrätään kyseiset tuet perittäviksi takaisin mutta jossa ei yksilöidä näiden tukien kutakin saajaa eikä määritetä tarkkoja palautettavia määriä, sen on noudatettava kyseistä päätöstä, mutta sen ei sitä vastoin ole noudatettava kantoja, jotka komissio on ilmaissut mainitun päätöksen täytäntöönpanon yhteydessä. Kansallisen tuomioistuimen on kuitenkin SEU 4 artiklan 3 kohdassa määrätyn vilpittömän yhteistyön periaatteen perusteella otettava komission kannanotot arviointiseikkana huomioon käsiteltävänään olevassa asiassa.**

2) **Kun Euroopan komissio ei ole päätöksessään, jossa tukijärjestelmä todetaan sääntöjenvastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi, yksilöinyt kyseisten tukien kutakin saajaa eikä määrittänyt tarkkoja palautettavia määriä, kansallinen tuomioistuin voi määrittäessään takaisin perittävien tukien tarkkoja määriä katsoa asettamatta Euroopan komission päätöksen pätevyyttä ja kyseisten tukien palauttamisvelvollisuutta kyseenalaisiksi, että palautettavan tuen määrä on nolla, kun tämä ilmenee kaikkien sen tietoon saatettujen asian kannalta merkityksellisten tietojen perusteella tehdyistä laskelmista.**

Allekirjoitukset